

Ljubljana, 6. 12. 2016

NOVINARSKA KONFERENCA
Lovske zveze Slovenije in Ribiške zveze Slovenije

Predstavitve delovanja Lovske zveze Slovenije v letu 2016

Slovenska lovska organizacija se ponaša z bogato tradicijo – v letu 2017 bo praznovala 110 let obstoja. Obsega številne raznolike dejavnosti, od lovske kulture, založništva, raziskovalne dejavnosti, izobraževanja, dela z mladimi, lovske kinologije in lovskega strelstva do različnih družbenih dejavnosti, ki kažejo na to, kako pomembno je lovstvo vpeto v naravo in družbo.

Sodobni način življenja nas vse bolj oddaljuje od zavedanja, da smo del povezane celote, narave in življenja v njej. Ljudje s svojim razvojem, zaradi lastnih interesov in z načinom življenja ves čas posegamo v življenjski prostor prostoživečih živali. S tem slabšamo kakovost njihovega življenjskega okolja in možnosti za življenje. Tako je večina lovčevih aktivnosti v lovišču dandanes usmerjenih v ohranjanje življenjskega okolja divjadi in drugih prostoživečih živalskih vrst, kar predstavlja glavni sestavni del trajnostnega upravljanja z divjadjo. Lovci letno opravimo skoraj milijon neplačanih delovnih ur in na ta način z izvajanjem različnih ukrepov neposredno udeležimo glavno poslanstvo in cilj – varstvo narave.

Ne le zaradi preprečevanja škod, ampak tudi z vidika varstva narave in ohranjanja divjadi, je pomembno, da lovci sodelujemo s souporabniki prostora. Povezujemo se z drugimi nevladnimi naravovarstvenimi organizacijami. V sporazumih, ki smo jih podpisali v preteklosti, smo se zavezali, da bomo skupaj delovali pri uresničevanju skupnih ciljev, ki so ključni za ohranjanje narave, kar bomo lahko dosegli le s trajnim in tvornim sodelovanjem vseh deležnikov. Tako smo z ribiško, planinsko, čebelarstvo, kinološko in turistično zvezo leta 2011 podpisali Dogovor o sodelovanju na področju trajnostnega razvoja in pri skupnih prizadevanjih varovanja ter ohranjanja biotske raznovrstnosti. Skupina nevladnih organizacij za trajnostni razvoj, kot smo jo poimenovali, trenutno izvaja aktivnosti za vzpostavitev instituta varuha narave v Sloveniji.

Letos smo lovci, skupaj s še drugimi partnerji, podpisali sporazum o skupnem sodelovanju hrvaških in slovenskih partnerjev v projektu ohranitve divjega petelina v zahodnih Dinaridih. Cilj projekta je ugotoviti dejansko stanje populacije divjega petelina in pripraviti dolgoročne smernice za ohranjanje populacije.

LZS si že nekaj let prizadeva, da bi ideja o tem, da bi lahko lovski čuvaji opravljali tudi delo naravovarstvenih nadzornikov oziroma ugotavljali kršitve, kot so vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, naletela na plodna tla oz. odziv resornega ministrstva. Lovki čuvaji že sedaj po pooblastilu države opravljajo določene naloge, z ustrezno prilagoditvijo pooblastil pa bi lahko izvajali tudi tovrstni nadzor, kar bi za državo pomenilo tudi finančno razbremenitev oziroma brezplačno izvajanje nadzora.

Od države pričakujemo tudi, da bo imela posluš za spremembo togih sistemov načrtovanja. Primeri dobre prakse so namreč pokazali, da so se škode po divjadi v zadnjih petih letih

prepolovile, kar je najverjetneje povezano tudi z zmanjševanjem staleža divjadi. Predvsem z odstrelom pri divjih prašičih, ki ga lovška družina lahko ustrezno poveča, kadar se pojavijo škode. Dejstvo je, da škodo poravna lovška družina s koncesijo in glede na odgovornost, je upravičeno pričakovanje, da mora imeti tudi ustrezen vpliv pri načrtovanju odstrela. Tako pri povečanju kot tudi zmanjšanju odvzema, ko je to potrebno. Letos smo bili na primer priča nerazumni odločitvi o povečanju odstrela jelenjadi s strani ministrstva, ki ji utemeljeno nasprotujemo. Pri vseh odvzemih pa zagovarjamo stališče, da mora upravljanje z divjadjo oziroma naše poseganje v populacije divjadi temeljiti na argumentiranih znanstvenih dognanjih in metodah.

LZS znanstvenemu raziskovanju na področju divjadi in lovstva daje velik poudarek. Sodobno lovstvo namreč temelji na znanju, izkušnjah in strokovnih izhodiščih, ob tem pa ves čas sledi novim spoznanjem, ki so tudi znanstveno utemeljena. Z najnovejšimi dognanji pa lovce seznanjamo prek glasila Lovec, ki ga prejme vsak lovec, in prek strokovno-znanstvene revije Zlatorogov zbornik, ki trenutno izhaja enkrat letno. Poleg tega pa v okviru LZS deluje Strokovno-znanstveni svet, ki med drugim vsako leto organizira Slovenski lovski dan, na katerem sodelujejo domači ter tuji strokovnjaki, in je namenjen ozaveščanju strokovne ter splošne javnosti o pomenu lova in lovstva ter trajnostne rabe naravnih virov. Tako smo letos izpeljali že 8. strokovno-znanstveni posvet o pomenu, možnostih in priložnostih monitoringa v lovstvu. Sistematično spremljanje stanja in razvoja populacije je namreč nujni sestavni del trajnostnega in učinkovitega upravljanja vseh vrst divjadi.

LZS redno izobražuje svoje člane. Do konca novembra je LZS uspešno izvedla 137 različnih izobraževanj za skoraj 4.400 lovcev, lovski izpit pa je uspešno opravilo 440 novih članov. Trenutno ima lovška organizacija 20.499 članov, od teh 459 žensk; pripravnikov, ki bodo opravljali lovski izpit, je 474, od teh 50 žensk. Povprečna starost sedanjega članstva je skoraj 56 let, zato LZS posebno pozornost namenja izobraževanju mladih. Lovci mlade obiskujemo v šolah in vrtcih, kjer jih seznanjamo z lovstvom in njegovo naravovarstveno vlogo, organiziramo lovske taborne, razpisujemo literarne razpise, sodelujemo pri izvedbi šolskih lovskih krožkov, izdajamo plakate in različne publikacije ter pripravljamo druge projekte za mlade.

LZS je letos nadaljevala z aktivnostmi v zvezi z zaščitnimi tehničnimi ograjami (ZTO). Lovska zveza Slovenije se je takoj, ko je država začela postavljati ograje (t.j. septembra 2015), aktivno vključila v reševanje problematike. Vse od postavitve ograj na meji s Hrvaško beležimo 18 izgub divjadi zaradi ograje (predvsem srnjad in jelenjad), nimamo pa evidentiranega primera zavarovanih vrst divjadi (medved, volk ali ris). Uspešno izvajanje dogovorjenih ukrepov je zagotovo prispevalo k temu, da je število izgub bistveno manjše, kot bi bilo sicer. Pričakujemo, da bo tudi država upoštevala postavitev ograj na območjih lovišč in dodatno delo lovskih družin pri odmeri koncesije lovskim družinam.

Kar nekaj aktivnosti je LZS letos izvedla v zvezi z zmanjšanjem povozov na cestah. V kratkem bomo z Ministrstvom za infrastrukturo podpisali dogovor o avtomatizaciji določanja kritičnih točk povozov in uvedbo sodobnih zaščitnih sredstev, ki bodo odvrčala divjad. Statistika kaže, da je lahko dnevno tudi več kot 20 povozov, zato lahko v sodelovanju z upravljavci cest in zavarovalnicami ter ustreznimi ukrepi prispevamo k zmanjšanju povozov.

Aktivni smo tudi na drugih področjih. Letos smo v Zlatorogovi galeriji na LZS, ki je v skoraj treh letih delovanja gostila že kar nekaj razstav, gostili tri razstave. V sodelovanju z Savinjsko-kozjansko zvezo lovskih družin Celje smo organizirali že 3. dobrodelni ples, ki je namenjen zbiranju sredstev za solidarnostni Zeleni sklad, s katerim LZS zagotavlja solidarnostno pomoč svojim lovkam in lovcem v izrednih življenjskih situacijah.

Sodelovanje pri raziskavah in vzpostavljanju monitoringa populacije šakala ter drugih vrst velikih zveri v Sloveniji

Za nekatere rastlinske in živalske vrste je izginjanje domorodnih vrst, širjenje urbanizacije in globalne spremembe priložnost, da zaradi manjšega selekcijskega pritiska na določeno ekološko nišo po naravnih poteh razširijo svoj areal. Ena takih vrst je šakal, ki se v zadnjih desetletjih z Balkana uspešno širi proti srednji in vzhodni Evropi. Poleg širjenja je zanj značilno tudi zelo hitro naraščanje številčnosti v vseh državah/območjih, ki jih je poselil v zadnjih petindvajsetih letih. Upravljanje s takšnimi vrstami, s potencialnim izrazitim vplivom na domorodno živalstvo in interese ljudi, je treba umestiti v obstoječe nacionalne in mednarodne pravne podlage, ki pa pogosto ne predvidevajo novih razmer. Potrebo po čim hitrejšem začetku proučevanja njegovega vpliva in sistematičnega monitoringa šakala je v letu 2015 prepoznala že Lovska zveza Slovenije, ki je prek programa Komisije za upravljanje z divjadjo omogočila pripravo strokovnih podlag za pripravo programa monitoringa šakala. Na tej podlagi so v letu 2016 raziskovalci z Oddelka za biologijo, Biotehniške fakultete, Gozdarskega inštituta in Visoke šole za varstvo okolja ob podpori LZS in ZGS uspeli na razpisu Ciljnih raziskovalnih projektov, ki sta jih razpisala ARRS in MKGP, z naslovom »Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste zlati šakal (*Canis aureus*) v Sloveniji«. Med glavnimi cilji projekta so tako: (1) Ugotoviti stanje ohranjenosti vrste (v Sloveniji in sosednjih državah). (2) Oceniti številčnost in prostorsko razporeditev vrste v Sloveniji. (3) Oceniti populacijske trende in potencialno širjenje areala vrste. (4) Vzpostaviti sistem oz. logistično strukturo za izvajanje monitoringa šakala v okviru LZS in ZGS. (5) Ugotoviti razmnoževalni potencial vrste. (6) Oceniti in spremljati potencialno hibridizacijo z drugimi vrstami iz družine psov. (7) Določiti prehranske navade šakalov v Sloveniji in oceniti uporabnost metod za določitev prevladujoče prehranske skupine, s katero se hranijo šakali. (8) Izdelati predloge ukrepov za upravljanje z vrsto ter širiti poznavanje vrste v družbi.

Septembra je bil v mednarodnem partnerstvu institucij iz petih držav, med katerimi je tudi LZS, oddan projekt LIFE+, katerega glavni namen je preprečiti izumrtje našega najbolj ogroženega sesalca, risa. V primeru uspešne prijave (vodilni partner ZGS) bomo v projektu z akronimom »LIFE Lynx« v številčno in genetsko osiromašeno populacijo risa v Sloveniji in na Hrvaškem pripeljali nove živali iz izvorne karpatske populacije, pri tem pa bodo lovci aktivno sodelovali pri programu izpustov živali v naravo in pri spremljanju populacije.

V okviru nacionalnega monitoringa volka, ki ga koordinira konzorcij partnerjev ZGS, BF in Društva Dinaricum, so se tudi letos v izvajanje posameznih aktivnosti v okviru območnih zvez in združenj vključevali lovci – prostovoljci.

Komisija za upravljanje z divjadjo, LZS

Trki vozil z divjadjo in nekaterimi zavarovanimi vrstami: stanje v Sloveniji in izvedeni ukrepi

Število trkov vozil s prostoživečimi živalmi, zlasti divjadjo in velikimi zvermi, v zadnjih desetletjih narašča povsod po svetu, kar je predvsem posledica intenzivnega širjenja cestnega (v manjšem obsegu tudi železniškega) omrežja v naravna okolja, povečanja gostote prometa, vedno večjih hitrosti vožnje, pa tudi izjemnega povečanja nemira v naravnem okolju, kot je npr. objestno izvajanje rekreacije v neprimernem času (npr. nočno gobarjenje s svetilkami) in na neprimerne načine (vožnja v naravnem okolju z motornimi vozili in kolesi) ali izpuščanje psov v naravo brez sleherne kontrole. Samo prostoživečih parkljarjev je v Sloveniji letno registrirano povoženih (dejansko število je še bistveno večje) med 4.900 in 6.800. V obdobju 2011–2015 je na slovenskih cestah življenje izgubilo kar 26.498 osebkov srnjadi, 706 jelenjadi, 499 divjih prašičev, 47 gamsov, 36 damjakov, 17 muflonov, 4.517 lisic, 2.238 jazbecov, 2.638 poljskih zajcev, 1.970 kun belic, 169 kun zlatic, 64 vider, 42 medvedov, 26 divjih mačk, 8 šakalov, 6 volkov, dva rakunasta psa in en ris. Število povoženih večjih živali v letu 2016 (do 30. novembra) v slovenskih loviščih je podano v preglednici 1.

Preglednica 1: Število povoženih osebkov izbranih vrst divjadi in zavarovanih vrst na slovenskih cestah in železnicah v letu 2016 (do 30. novembra) v primerjavi s smrtnostjo nekaterih vrst v ograji ob slovensko-hrvaški meji (vir: Oslis, Lisjak).

VRSTA	Število poginulih osebkov 2016:			VRSTA	Število povoženih osebkov 2016:	
	ceste	železnice	ograja		ceste	železnice
Srnjad	3.940	76	5	Lisica	773	4
Jelenjad	72	24	8	Jazbec	424	5
Divji prašič	86	17	0	Kuna belica	321	1
Gams	4	0	/	Kuna zlatica	34	0
Damjak	3	0	/	Šakal	6	0
Muflon	2	2	/	Vidra	18	0
Medved	4	2	0	Dihur	7	0
Volk	2	0	0	Divja mačka	1	0
Ris	1	0	0	Bober	3	0

Slovenski lovci in upravljavci s cestami si na različne načine prizadevamo, da bi se število povoženih živali zmanjšalo, kar nam v zadnjih letih tudi uspeva. Čeprav je vsak dan v povprečju v Sloveniji še vedno povoženih med 15 in 20 osebkov srnjadi, ki najpogosteje zaide pred avtomobil, se število povoženih osebkov te vrste od leta 2010 stalno zmanjšuje. Zmanjšanje števila povožene srnjadi v Sloveniji je posledica tako odgovornega odnosa upravljavcev z lovišči, tj. realizacije načrtovanega letnega odvzema v primerni sestavi, pa tudi različnih omilitvenih oz. odvrtačalnih ukrepov, ki jih v sodelovanju z lovci, upravljavci lovišč in LZS, v zadnjih letih izvajajo Direkcija RS za infrastrukturo (DRSI) in DARS d.d. v sodelovanju z raziskovalnimi institucijami – inštitutom ERICo Velenje, Visoko šolo za

varstvo okolja in Gozdarskim inštitutom Slovenije. Tako smo, npr., v letu 2016 skupaj izdelali strokovne podlage, ki bodo v prihodnje omogočile racionalno izvedbo najbolj primernih omilitvenih ukrepov na najbolj problematičnih odsekih slovenskih cest. S pomočjo v svetu edinstvenih lovsko-informacijskih sistemov, ki jih je razvila tudi LZS (sistem Lisjak), smo prepoznali najbolj problematične odseke slovenskih cest, v avgustu 2016 pa smo na več kot 24 km državnih cest v 20-ih loviščih poizkusno namestili modre odsevnike. Preliminarni podatki za trimesečno obdobje (zmanjšanje števila povoženih parkljarjev za cca. 50 % v primerjavi s preteklimi leti) nakazujejo, da bi ukrep lahko bil primeren za širšo implementacijo v slovenski prostor. Enako velja za zvočna odvrtačala, ki so bila na najbolj problematične odseke slovenskih cest uspešno nameščena že v preteklosti, nekaj odsekov pa bo DRSI z njimi opremila konec letošnjega leta, s čimer bo narejen pomemben prispevek k povečanju cestno-prometne varnosti. Z vidika zmanjšanja števila trkov vozil z divjadjo in zavarovanimi vrstami je pomembno tudi, da sta DARS d.d. in inštitut ERICo v začetku leta 2016 z zvočnimi odvrtačalnimi napravami opremila vse priključke na gorenjski avtocesti in priključek Razdrto na primorski avtocesti, pa tudi, da od leta 2014 v Sloveniji poteka mednarodni projekt *Life DinAlpBear*, v katerem je ena osrednjih varstvenih akcij namenjena zmanjšanju povoza rjavega medveda na cestah in železnicah.

Kljub izvedenim ukrepom pa moramo k zmanjšanju števila povožene divjadi več prispevati tudi vozniki sami, ki smo dolžni upoštevati prometno signalizacijo, hkrati pa se moramo zavedati, da se lahko živali na cesti pojavijo kjerkoli, tudi tam, kjer znakov za nevarnost ni. Za razliko od živali je človek tisti udeleženec v prometnih nesrečah, ki je lahko na nevarnost pripravljen in lahko tudi razumsko reagira; živali tega ne znajo in ne zmorejo! Zaradi tega bodo odvrtačalni ukrepi, ki jih izvajajo upravljavci s cestami, upravljavci z lovišči in raziskovalne institucije, učinkoviti le, če bomo tudi vozniki prispevali svoj delež, in sicer z odgovorno in premišljeno vožnjo, v kateri bomo upoštevali tudi najbolj ogrožene udeležence v prometnih nezgodah – prostoživeče živali!

Za čim bolj smotno izvedbo najbolj primernih omilitvenih ukrepov in za izvajanje monitoringa učinkovitosti le-teh je izjemnega pomena, da bodo Ministrstvo za promet, Direkcija RS za infrastrukturo in Lovska zveza Slovenije zelo kmalu podpisali *Dogovor o sodelovanju na področju zmanjšanja tveganj za trke z divjadjo na glavnih in regionalnih cestah*. Pobuda za tovrstno sodelovanje je nastala zaradi obstoja lovskega informacijskega sistema in izjemnih podatkovnih baz v njem, vključno s podatki o poveženi divjadi, ki jih dnevno na terenu ustvarjajo lovci, člani lovske organizacije. Slednje potrjuje aktivno vlogo LZS pri strokovno-znanstvenem delu na področju raziskav divjadi in lovstva, vključno z voljo in znanjem po reševanju povsem konkretnih problemov, kot so trki vozil z divjadjo, pa tudi osnovno paradigmo lovske organizacije, da se do divjadi, naravnega okolja in ostalih uporabnikov prostora obnašamo odgovorno.

Prof. dr. Boštjan Pokorny,
Predsednik Strokovno-znanstvenega sveta LZS

Predstavitev delovanja Ribiške zveze Slovenije v letu 2016

Leto 2016 se med ribiči lahko zapiše kot izjemno uspešno, pestro in k sreči brez večjih negativnih posegov v vodotoke in habitate domorodnih ribjih vrst kot preteka leta.

Nadaljujemo z doslednim izvajanjem nalog, ki nam jih država kot nosilcu javnega pooblastila nalaga na področju usposabljanja v ribištvu, čemur sami dodajamo še raznovrstna usposabljanja za vodstva ribiških družin s področja tekočih problemov. Tako smo uspešno organizirali posvete na temo vpliva bolezni postrvjih vrst na ribogojško dejavnost in določil Natura 2000 na ribiško upravljanje ob pripravi novih ribiško-gojitvenih načrtov. Nadaljevali smo s posveti z vodilnimi Policijskih uprav o sodelovanju policistov in ribiških čuvajev, kjer ugotavljamo visoko stopnjo sodelovanja.

Kot tretje praznovanje Dneva slovenskih ribičev smo skupaj z Zavodom za ribištvo Slovenije (ZZRS) in priznanim slovenskim ribogojcem dr. Borisom Skalinom v prostorih gradu Bistra pripravili pregledno razstavo in posvet o sulcu, največji salmonidni ribji vrsti, katerega habitate ščiti evropsko področje varstvenih območij Natura 2000. Plodno sodelovanje RZS z ZZRS in evropskimi ribiči, povezanimi v Evropsko ribiško zvezo (European Anglers Alliance – EAA), se pri zaščiti rib kaže tudi ob predstavitvi ogroženosti sulca v Evropskem parlamentu 19. aprila letos.

Na področju dela z mladimi nadaljujemo s programom izdajanja ribiških priročnikov za najmlajše ribiče in njihove mentorje. Glede na dosedanje uspehe pri organizaciji mladinskih muharskih taborov pa nameravamo v naslednjem letu ta tabor internacionalizirati s povabilom vseh članic Evropske ribiške zveze, ki druženja te vrste nimajo. Veseli smo tudi večje angažiranosti članov slovenskih zamejskih ribiških klubov pri usposabljanju mladih ribičev. Na področju promocije ribolovnega turizma se redno udeležujemo tematskih sejmov doma in v tujini. Po odmevnosti tokrat izpostavljamo ribiška sejma v Stockholmu in v Vicenzi, kjer smo se sicer predstavili prvič, a očitno zelo dobro, saj se kaže povečan obisk ribiških turistov s teh območij.

Letos smo predvsem veseli odmevnih uspehov naših ribiških tekmovalcev. Tako smo prvič dobili svetovnega prvaka v lovu rib s plovcem – laskavi naslov za vse ribiče tekmovalce je dosegel Jernej Ambrožič iz RD Radeče na 63. svetovnem članskem prvenstvu v lovu rib s plovcem v bolgarskem Plovdivu med 188 tekmovalci iz 34 držav. V kastingu – suhih ribiških disciplinah je na svetovnem članskem prvenstvu v Castellonu (Španija) Dušan Stevanović iz RD Soča dosegel srebrno medaljo v kategoriji med 62 tekmovalci iz 15 držav, kar sicer majhno slovensko kastinško reprezentanco uvršča v sam svetovni vrh te vrste tekmovanj. Tekmovalci muharji pa so na tekmovanju za Donavsko-jadranski pokal v začetku julija letos na reki Tari v Črni Gori dosegli odlično 1. mesto v ekipni in posamični kategoriji. Zlata medalja je šla v roke Roku Šparovcu, članu RD Bled.

Protestno pismo Ribiške zveze Slovenije

Ljubljana, 27.10.2016
2016/162-IM

Spoštovani predsednik Vlade R Slovenije,

Ribiška zveza Slovenije (v nadaljevanju RZS) kot krovna organizacija vseh ribiških družin (RD) s 135-letno tradicijo vlaga protestno pismo zaradi neprimerne odnosa države Slovenije oziroma pristojnih državnih organov do zaščite domorodnih in ogroženih vrst sladkovodnih rib pred plenjenjem ribojede ptice vrste veliki kormoran (*Phalacrocorax carbo sinensis*). Slovenski ribiči, ki preko koncesijskih pogodb upravljamo z večino slovenskih vodotokov in v državni proračun prispevamo skoraj 300.000 evrov koncesijskih dajatev, že več kot dve desetletji opozarjamo na pereč problem pojavnosti nedomorodnega velikega kormorana, ki povzroča resno in neprecenljivo škodo pri ribah v slovenskih vodah.

Najpogostejša vrsta kormoranov v Evropi je veliki kormoran (*Phalacrocorax carbo*) z dvema podvrstama: atlantski kormoran (*Phalacrocorax carbo carbo*) in kontinentalni kormoran (*Phalacrocorax carbo sinensis*), ki se med seboj zelo malo razlikujeta in ju je težko ločiti. Atlantska podvrsta kormorana naseljuje območje od Severne Amerike preko Grenlandije do zahodne Evrope. Naravno območje kontinentalne podvrste kormorana so območja v Aziji. Kormorani so selivci, ki se po gnezditvenem času razpršijo na manjših ali večjih razdaljah od gnezdišč. Kormorani, ki prebivajo v območju severne hemisfere, se ob prihodu zimskega obdobja z mrazimi temperaturami selijo v prezimovališča več sto kilometrov južneje, med drugim tudi na slovenske reke in jezera.

Kormorani se prehranjujejo izključno z ribami; dnevna potreba enega kormorana je od 400 do 600 gramov rib. So prehranski oportunisti in ne izbirajo med posameznimi ribjimi vrstami ali velikostmi, ampak se prehranjujejo s tistimi vrstami rib, ki jih je v določeni vodni površini najlažje ujeti, in sicer tudi do 60 cm dolžine s težo do kilograma. Zaščita gnezditvenih območij skupaj z drugimi merami zaščite populacije kormoranov po sprejetju EU Direktive o pticah (79/409/EEC) iz leta 1979 je privedla do nesorazmerne in eksplozivne rasti populacije kormoranov. Tako so začeli naseljevati območja, ki so daleč stran od njihovih tradicionalnih lovišč in začeli bivati v regijah, kjer se v naravnem okolju niso pojavljali kot domorodna vrsta. Zdaj je populacija samo gnezditvenih parov dosegla številko 372.000. Upošteva dejstvo, da je kormoran velika ptica z dolgo življenjsko dobo in spolno zrelostjo pri treh do petih letih, je po oceni skupno število jesenske populacije kormoranov v Evropi najmanj od 1,7 do 1,8 milijona. Vse raziskave potrjujejo, da veliki kormoran ni več ogrožena ptičja vrsta. Takšna velikost populacije kormoranov je neposredno učinkovala na lokalne ribje populacije in na sam ribolov v številnih predelih EU. Zato je postal problem kormoranov vseevropski problem. Že obstoječe slabo stanje slabša še dejstvo, da kormoran praktično nima naravnih sovražnikov.

V Sloveniji se problem kormoranov vleče vse od pojava njihovih prvih jat na slovenskih vodotokih v začetku 90. let prejšnjega stoletja. Zaradi vsakoletne njihove prisotnosti je bil stalež domorodnih vrst rib, ki se je zaradi ukinjanja velikih onesnaževalcev po letu 1991 začel ravno nekoliko krepiti, ponovno na udaru. Zaradi nenavajenosti rib na tovrstne plenilce je bil učinek zimskih plenjenj kormoranov porazen. Na nekaterih rekah se je populacija domorodne

ribje vrste lipana (*Thymallus thymallus*) zmanjšala tudi za 90 % glede na stanje pred pojavom kormorana, na nekaterih vodotokih pa so ihtiološke raziskave pokazale izpad celotnih velikostnih razredov rib vseh vrst in starosti, kar je značilna posledica plenjenja kormoranov.

V tem času je RZS vsako leto podala vlogo na ARSO za plašenje in omejen odvzem osebkov velikega kormorana za območje celotne Slovenije. Veliki kormoran je kot živalska vrsta namreč zavarovan z že omenjeno Evropsko direktivo o pticah, v Sloveniji pa je varovan z Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah. Skladno z argumenti stroke (Zavod RS za varstvo narave in Zavod za ribištvo RS) je bilo prvotno območje, kjer so bili dovoljeni ukrepi zoper kormorane, skrčeno na tiste vodotoke, v katerih prebiva lipan. Po neodvisni študiji Marijana Govediča iz leta 2007 je bil namreč potrjen neposreden in uničujoč vpliv kormoranovega plenjenja na populacijo lipana. V dokumentu Program upravljanja rib v celinskih vodah R Slovenije do l. 2021 (v nadaljnjem besedilu: Program), ki ga je 3. decembra 2015 potrdila Vlada RS, pa je jasno zapisano, da kormoran povzroča negativne posledice ne samo na lipanski vrsti, ampak tudi na drugih domorodnih vrstah rib. To so predvsem ciprinidne vrste rib, kot so podust, platnica, mrena, klen ipd., katerih stalež se je v nekaterih slovenskih rekah v zadnjih dvajsetih letih zmanjšal tudi za 80 % nekdanje populacije. Zato je v Programu predvidena tudi zaščita drstišč vseh avtohtonih vrst rib. RZS je v zadnjih dveh vlogah na ARSO zaprosila tudi za dovolitev ukrepov za varovanje krapovskih (ciprinidnih) vrst rib na drstiščih. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) se je doslej skoraj vsako leto pritožilo na izvajanje odločbe, posledica tega pa je največkrat bila, da je morebitna pravnomočnost odločbe nastopila šele po sezoni prisotnosti glavnine kormoranov na naših vodah (spomladi), s čimer sta bila izničena namen in možnost izvajanja učinkovitih ukrepov za preprečevanje škode na ribjem življu. Čeprav v sezonah plašenja 2013/2014 in 2014/2015 ni bilo večjih težav z nastopom veljavnosti pravnomočnosti odločbe, pa se je zapletlo v sezoni 2015/2016. Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) je v odločbi z dne 4. 12. 2015, št. 35607-13/2015/2, pritožbi DOPPS ugodilo in vrnilo prvostopenjskemu organu ARSO v ponovno odločanje. Posledica tega je bila, da se v sezoni 2015/2016 plašenje kormoranov ni izvajalo nikjer. Zaradi tega izpada plašenja in odvzema osebkov iz narave je že v letu 2015 nastala nepopravljiva škoda na ribjem življu. Zato je RZS vložila vlogo za plašenje in odstrel kormoranov za sezono 2016/2017 že 29. 1. 2016 in prejela odločbo 20. 4. 2016 (št 35601-41/2015-35). Na to odločbo je sledila pritožba DOPPS 17. 5. 2016. Pritožbeni organ je reševal pritožbo več kot štiri mesece in 13. 10. 2016, v času, so kormorani že prisotni pri nas in zaradi nizkega vodostaja izdatno plenijo na vodah, ki bi morale biti zaščitene, ugodil pritožbi in namesto, da bi dokončno odločil, vrnil zadevo prvostopenjskemu organu v ponovno odločanje. Takšna vrsta (ne)odločanja, ki privede do onemogočanja dokončne odločitve, je po našem mnenju nedopustna. V primeru, da tudi letos ne bo omogočeno izvajanje plašenja in odvzema osebkov velikega kormorana, bo na domorodnih in ogroženih vrstah rib nastala trajna ekološka škoda. Ob tem opozarjamo, da bosta pojavnost in plenjenje velikega kormorana poleg ekološke škode povzročila tudi finančno škodo v povezavi z ribiškimi turizmom. Le-ta je pomemben tvorec prihodkov lokalnih skupnosti v Zgornjem Posočju, zgornjesavski, zgornjekrški in zgornjesavinjski regiji. Velika škoda pa nastaja tudi v ribogojnicah toplovodnih rib, kjer ob toplejših obdobjih sezone plenijo kormorani.

Evropski parlament je 5. 12. 2008 po temeljiti pripravljalni diskusiji sprejel resolucijo, ki poziva Evropsko komisijo, naj spodbuja trajnostno upravljanje populacij kormoranov in

pripravi ustrezne pogoje za pripravo osnutka vseevropskega načrta upravljanja z njihovo populacijo. Sicer pa je primarna odgovornost držav članic za upravljanje populacij kormorana. Država je ob povzročanju resne škode dolžna poskrbeti za ukrepe varovanja rib kot izpostavljenih in prizadetih živalskih vrst, saj je z dovoljevanjem in izvedbo posegov v vodne habitate omogočila poslabšanje njihovih življenjskih razmer in vzpodbudila nastanek naravnega neravnovesja med živalskimi vrstami, v našem primeru med kormorani kot plenilci in ribami kot plenom. S človekovimi posegi v vodotoke z izvedbo regulacij, izgradnjo vodnih zadrževalnikov in akumulacijskih jezer HE in MHE je uničen naravni življenjski prostor rib in drugih vodnih živali. Taki zelo spremenjeni vodni habitati s kamnitimi in drugače utrjenimi brežinami ne omogočajo naravnih skrivališč ribam, ki so popolnoma izpostavljene plenilcem, kot so kormoran, siva in bela čaplja ter druge ribojede ptice. Vodne pregrade so večinoma zgrajene brez funkcionalnih prehodov za vodne organizme, prav tako je uničen velik del naravnih drstitvenih območij domorodnih vrst rib. Zato je posebno pomembno varovanje predelov rek, kjer so drstišča domorodnih vrst rib, saj so ribje jate lahek plen kormoranov. Od stopnje preživelosti matičnih jat domorodnih vrst rib je odvisen obstoj vrst. Tudi ukrepi, ki jih na podlagi implementacije zahtev Evropske vodne direktive uvajata okoljska in vodna zakonodaja glede zagotavljanja prehodnosti vodotokov za vodne organizme, zagotavljanja ekološko sprejemljivih pretokov in raznih omilitvenih ukrepov pri urejanju vodotokov, so le dolgoročni in še bolj papirnati kot stvarni obet za izboljšanje naših vodotokov za bivanje vodnih organizmov. Vpliv ribojedih ptic, še zlasti velikega kormorana, je samo še dodaten velik pritisk na vodne organizme. Zato je ukrepe v povezavi s posegi v populacijo velikega kormorana treba izvajati hkrati z drugimi ukrepi za izboljšanje stanja rib in vodnih habitatov.

Glede priprave dolgoročne rešitve problematike velikega kormorana je bila že pred nekaj leti ustanovljena posebna medresorska komisija, ki je bila žal dolgo neaktivna. Po zadnjih informacijah sta Zavod za ribištvo Slovenije in Zavod RS za varstvo narave skupaj pripravila strokovne podlage in predloge dolgoročnih rešitev problema kormorani – ribe. Kljub vsakoletnim sestankom na pristojnem Ministrstvu za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano in njihovi podpori našim stališčem ter prizadevanjem za ohranitev domorodnih in ogroženih vrst rib žal ugotavljamo, da pri pristojnih organih na MOP še ni pripravljenosti za sprejem dolgoročnih rešitev.

Slovenski ribiči zato Vlado RS opozarjamo, da je država Slovenija dolžna zavarovati domorodne in ogrožene vrste rib pred škodljivimi posledicami plenjenja nedomorodnih velikih kormoranov. Ne moremo razumeti, kako je lahko taka vrsta absolutno zavarovana ob dokazljivih dejstvih povzročanja resne škode na domorodnem in ogroženem ribjem življu. Nenazadnje je bilo to dejstvo upoštevano pri prejšnjih odločbah prvostopenjskega organa, zato ne vemo, čemu taka sprememba prakse, čeprav se osnovni dejavniki sploh niso spremenili. Na Rdečem seznamu ogroženih vrst rib in obloustk v sladkih vodah je naštetih 55 vrst rib, ki jih je država dolžna zavarovati. Po direktivi EU je dovoljeno zmanjšanje osebkov tiste zavarovane vrste, ki povzroča škodo na populacijah drugih vrst. Slovenski ribiči zahtevamo, da se to načelo nedvoumno in takoj uveljavi z namenom varovanja naših domorodnih vrst rib.

Zaradi vsega navedenega slovenski ribiči od Vlade RS pričakujemo in zahtevamo takojšen odziv pristojnih organov bodisi z izdajo podzakonskega akta ali *ex offio* izdajo večletne odločbe o plašenju in odvzemu osebkov velikega kormorana iz narave.

Pričakujemo tudi, da bo zaradi lanske škode, ki je nastala zaradi nedokončnosti odločitve o plašnju in odvzemu osebkov velikega kormorana iz narave, in zaradi škode, ki že nastaja v letošnjem jesenskem obdobju, ribiškim družinam, ki bi skladno s strokovnimi določili, ki jih je pripravil Zavod za ribištvo RS, lahko izvajale te aktivnosti, po uradni dolžnosti priznana oprostitev ali znižanje koncesnine.

S spoštovanjem,

dr. Miroslav Žaberl,
predsednik
Ribiške zveze Slovenije

POSLANO V VEDNOST:

- minister mag. Dejan Židan, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana,
- ministrica ga. Irena Majcen, Ministrstvo za okolje in prostor, Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana,
- Odbor DZ za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Državni zbor RS, Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana.

Problematika dvojne finančne obremenitve ribiških družin

Vlada RS je v letu 2008 podelila koncesije za ribiško upravljanje z ribiškimi okoliši in v koncesijskih aktih, pozneje pa tudi v koncesijskih pogodbah, ki jih je pripravljalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (nadalje MKGP), v imenu Vlade RS pa podpisal minister, jasno opredelila tako tekoče kot tudi stoječe vode, ki sodijo v ribiški okoliš in v katerih se izvaja ribiško upravljanje, ter za vsako vodno telo določila tudi višino koncesijske dajatve. Takrat veljavna slovenska zakonodaja ni predvidevala, da bi koncesionarji morali za izvajanje javnih nalog ribiškega upravljanja na vodnih telesih pridobivati še vodne pravice, ampak je veljalo določilo 11. alineje 125. člena Zakona o vodah, da vodnega dovoljenja za drugo rabo vode, ki presega splošno rabo ni treba pridobiti, če je bila za rabo podeljena koncesija. S spremembo Zakona o vodah v letu 2012 se je dikcija koncesije omejila le na Zakon o vodah, temu pa so sledile vedno pogostejše zahteve državnih uradnikov z Ministrstva za okolje in prostor (ki so bili prisotne tudi že prej), da morajo koncesionarji za izvajanje ribolova na stoječih vodah – ribnikih, ki nimajo statusa komercialnega ribnika, pridobiti še vodno pravico, posledično pa plačevati še vodno povračilo. To predstavlja dvojno dajatev državi za izvajanje ribiškega upravljanja na istem vodnem telesu.

Argument Ministrstva za okolje in prostor (nadalje MOP), da gre pri plačevanju vodnega povračila predvsem za plačilo odvzema določene količine vode za vodno telo in ne za način, kako se voda v teh telesih uporablja, je po mnenju RZS napačen. Dejstvo je, da ob in po podeljevanju koncesij za ribiško upravljanje z ribiškimi okoliši v l. 2008, ribiške družine (nadalje RD) niso izvajale nobenih gradbenih del, ki bi vodo napeljevale v stoječe vode (ribnike, gramoznice) ali gradile vodnih zadrževalnikov na vodah, ki so jim bile podeljene v upravljanje. Taki posegi na vodotokih so za RD prepovedani, četudi bi si v določenih primerih ribiči v naravovarstvenem smislu, želeli sami izvajati popravila poškodovanih ali

porušenih vodnih objektov (jezov, zadrževalnih nasipov) zaradi prepočasnega izvajanja sanacij le-teh. Dejstvo je, da veliko večino stoječih vodnih teles RD niso ustvarjale/gradile same in izključno za izvajanje športnega ribolova. Večina teh stoječih vodnih teles je nastala z drugim namenom (gramoznice, glinokopi, vodne akumulacije,...), pri čemer RD kot društva niso imela funkcije odločevalca o nastanku ali gradnji. RD kot društva, ki delujejo v javnem interesu, so dobile s podelitvijo koncesij le v upravljanje ribji in drugi vodni živelj v obstoječih vodnih telesih, s katerim upravlja na način, kot ga predpiše država - lastnica živali. Z izvajanjem nalog ribiškega upravljanja, v katerega sodi tudi skrb za čisto okolje in ohranjanje avtohtonih vodnih organizmov, RD ohranjajo in izboljšujejo ekološko kot tudi kemijsko stanje voda.

Na RZS tudi ne poznamo študij oz. dokazov, ki bi utemeljevali opredelitev ribiškega upravljanja kot dejavnost, ki presega določila splošne rabe vode, kot jo določa 1. odstavek 105. člena ZV-1. Zgroženi moramo ugotoviti, da država pričakuje, da bodo neprofitna ribiška društva, katerim je zaupala naloge, ki so v javnem interesu, poleg plačevanja nemajhnih koncesij Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za upravljanje z ribami, na ribolovnih revirjih svojih ribiških okolišev, plačevala še povračila za osnovno materijo, ki ribam in ostalim vodnim živalim omogoča življenje in obstoj. Dejstvo ostaja da so RD neprofitne organizacije, ki delujejo v javnem interesu, se financirajo primarno iz članarin, zato si takih dvojnih finančnih obremenitev enostavno ne morejo privoščiti. Problem je posebej pereč na področju Štajerske in Pomurja, kjer je takih vodnih teles največ.

Za vsaj začasno rešitev problema smo na RZS obema resornima ministrstvom že v letu 2015 poslali pobudo za sprožitev postopka dopolnitve Uredbe o vodnih povračilih (Uradni list RS št. 103-5136/2002 in št. 122-6173/2007). Ponovno predlagamo dopolnitev 4. člena Uredbe, ki določa za katere namene ni potrebno plačevati vodnega povračila, na način, da se med njih uvrstijo tudi *“ribniki, namenjeni izvajanju ribiško-gojitvenih načrtov po predpisih o sladkovodnem ribištvu”*. Na ta način bi bili iz vodnega povračila izvzeti ribniki, na katerih se ribiško upravljanje izvaja v skladu z ribiško gojitvenimi načrti, ki jih pripravlja Zavod za ribištvo RS, potrdi pa minister za kmetijstvo, za njih pa se v skladu s sklenjenimi koncesijskimi pogodbami že plačuje koncesijska dajatev. Tako bi za tovrstne ribnike glede plačevanja vodnega povračila veljala enaka ureditev, kot velja za ribnike, namenjene izvajanju lovskih gojitvenih načrtov po predpisih o lovu divjih živali ali za vzrejo vodnih organizmov za repulacijo, če je ta potrjena v ribiško-gojitvenem načrtu.

Veseli smo podpore našemu stališču s strani MKGP, za pomoč smo se obrnili tudi na skupino nepovezanih poslancev v Državnem zboru R Slovenije. Na RZS si želimo, da bo na koncu prevladal razum, kajti v nasprotnem primeru se lahko zgodi, da bomo priča ukinjanjem dolgoletnega delovanja RD ne zaradi njihovega slabega poslovanja, ampak zaradi nerazumnih finančnih zahtev države.

Predstavitev projekta Ujemite naravo!

Ribiška zveza Slovenije se je v sodelovanju s Centrom za kartografijo favne in flore (CKFF) na letošnjem razpisu projektov Ministrstva za okolje in prostor, prijavila projekt Ujemite naravo! Zelo smo bili veseli, ko smo izvedeli da je bil omenjeni projekt med vsemi prijavljenimi ocenjen z najboljšimi ocenami.

Osnovni namen projekta je s konceptom t.i. ljudske znanosti pridobiti podatke o tistih ribah, tako domorodnih kot tujerodnih kot ostalih vodnih in obvodnih živalih ter njihovih habitatih. Dejstvo je da smo ravno ribiči tisti ki smo najpogosteje 'za vodo' in tako redno spremljamo dogodke in spremembe na rekah, jezerih in njihovih prebivalcih. Glavna metoda dela pri tem projektu je fotografiranje s pomočjo pametnih telefonov ali drugih naprav, ki ob nastanku fotografije podajo še podatek o lokaciji, kjer je bila fotografija posneta. Ob splošni razširjenosti takih naprav in ob številki 12.000 organiziranih ribičev smo prepričani, da bomo uspeli pridobiti veliko zanimivih podatkov ki jih druge statistike ne zajemajo v takšnem obsegu. Pri vprašanju rib so to predvsem vrste rib ki so niso klasificirane kot ribolovne vrste, a se pri izvajanju ribolova vseeno lahko znajdejo na trnkah ribičev. S poslanimi fotografijami, ki jih pregledajo strokovnjaki za ribe, se bo polnil interaktivni zemljevid na javno dostopni spletni strani BioPortal.si. Na ta način bomo sproti pridobivali podatke, ki bi jih drugače čakali več let, saj je ihtiološka inventarizacija posameznih vodotokov z elektroizlovi rib zahteven projekt. Prav tako bodo pomembne tudi fotografije samih vodotokov, ki so zaradi človeških interesov na udaru za spreminjanje njihovih strug, saj bomo imeli primerjalne podatke stanja pred in po izvedenih posegih.

Projekt Ujemi naravo! je bil že predstavljen jesenski generaciji ribičev pripravnikov in na jesenskih višjih oblikah usposabljanj RZS; s temi aktivnostmi bomo nadaljevali do formalnega konca projekta v oktobru 2017. Redna poročila in prispevke o projektnih aktivnostih in rezultatih, pa bodo ribiči in ostala zainteresirana javnost lahko spremljali glasilo Ribič na spletnih straneh RZS (posebna spletna podstran Facebook strani RZS) in CKFF. Za ribiče, ki bodo prispevali največ podatkov – fotografij imamo pripravljene nagradno igro Ujemite naravo – ujemite nagrado, kjer jih bomo nagradili s praktičnimi nagradami – dnevnimi ribiškimi dovolilnicami po njihovem izboru. Kljub razumljivi časovni omejenosti projekta, pa si na RZS želimo, da bodo ribiči podatke pošiljali še naprej, kajti v tem primeru lahko rečemo, da bo kvantiteta (podatkov) pomenila večjo kvaliteto končnega vedenja o življenju v in ob slovenskih vodotokih.

Ribiška zveza Slovenije